

Nebnica u crkvi sv. Blaža

IZLOŽBA O ZAGREBAČKOJ CRKVI SVETOGA BLAŽA

Ikona hrvatske moderne

U Muzeju grada Zagreba, 1. lipnja otvorena je izložba 'Ikona hrvatske moderne - zagrebačka crkva svetog Blaža od 19. do 21. stoljeća'. Konceptciju izložbe potpisuje Vesna Vrabec, a izložba se može razgledati do 25. rujna.

Povijest zagrebačke crkve sv. Blaža počinje osamdesetih godina 19. stoljeća kada se, zbog povećanja broja stanovnika, pojavila potreba osnivanja nove župe u zapadnom dijelu grada. Eduard Suhin je 1886. godine izradio elaborat o osnivanju novih župa, prva bi bila sv. Blaža u Primorskoj ulici, a druga sv. Križa između Savske i Petrinjske. Za gradilište župnog dvora i nove crkve sv. Blaža Suhin je darovao zemljište prebende sv. Križa u Primorskoj ulici.

Nadbiskupski duhovni stol 1889. godine donosi odluku o osnivanju Župe sv. Blaža. Osnovan je Građevni odbor koji se trebao brinuti o provedbi natječaja i gradnji crkvenog kompleksa. No do izgradnje crkve i župnog dvora te početka rada župe proći će još mnogo godina i rasprava. Na prvom natječaju za gradnju crkve sv. Blaža, raspisanom 1889. godine, niti jedan projekt nije zadovoljio, stoga su, 1891. godine, članovi Odbora zatražili od arhitekta Josipa Vancaša izradbu projekta za novu crkvu. S gradnjom se nije odmah krenulo jer su počele rasprave o mjestu gradnje crkve i župnog dvora. Prijedloga je bilo više; jedni su bili za gradnju na križanju Prilaza i Primorske ulice, drugi na Iličkom trgu, treći na Ciglanji. Na temelju projekta, koji je Vancaš izradio 1897. godine, dobivena je građevinska dopusnica 1898., no ni ta gradnja nije nikad započeta. Nakon burnih polemičkih rasprava novi Građevni odbor raspisao je natječaj u trajanju od 6. kolovoza 1908. do 16. siječnja 1909.

Na natječaj je prijavljeno devet arhitektonskih projekata. Sjednica Odbora za prosuđivanje nacrtu za župnu crkvu sv. Blaža održana je 25. i 26. siječnja 1909. godine. Treća nagrada od 1000 kruna pripala je projektu arhitekta Vjekoslava Bastla. Drugu nagradu od 1500 kruna dobio je arhitekt Dioniz Sunko. Prva nagrada od 2500 kruna dodijeljena je projektu pod šifrom *Deo* iza koje se krio arhitekt Viktor Kovačić.

Na neveliku parcelu Viktor Kovačić spretno smješta crkveni kompleks: uz zapadni rub parcele projektira župni dvor, pročeljem okrenut prema Prilazu, crkvu uvlači prema sjeveru te tako ispred crkve i ulaza u župni dvor formira mali trg za okupljanje vjernika, a građevni blok zatvara s istočne strane smještajem zvonika uz Primorsku ulicu. Kovačić kao dio kompleksa planira i gradnju kuće zvonara i ostale gospodarske objekte, a osim toga nudi novo urbanistič-

ko rješenje za cijeli gradski blok. Crkvu sv. Blaža Viktor Kovačić je projektirao u obliku grčkog križa s kupolom na križištu. Kupola je izvedena od armiranog betona smjelog promjera oko 18 metara te je prva takva armirano-betonska konstrukcija, ne samo u Hrvatskoj već i u svijetu.

Dopusnica za gradnju crkve sv. Blaža i župnog dvora izdana je 24. kolovoza 1910. godine. Gradnja je započela 19. srpnja 1911., a uporabna dopusnica postala je valjana 14. siječnja 1914. Blagoslov crkve obavio je 28. ožujka 1915. pomoćni biskup zagrebački dr. Dominik Premuš. Viktor Kovačić zadužen je besplatno napraviti provizorno uređenje crkve.

Unutarnje uređenje crkve, zbog rata i poratne krize, nastavljeno je tek 1923. Pokrenuta je izradba glavnog oltara, nabava zvona, izradba klupa i ispovjedaonica. Na zahtjev Odbora Kovačić je izradio detaljne nacрте za cjelokupno unutarnje uređenje: za glavni i dva pokrajnja oltara, za klupe i ispovjedaonice. Nakon smrti Viktora Kovačića, 21. listopada 1924., kratko vrijeme radove je vodio arhitekt Alfred Albini. Arhitekt Stjepan Hribar 1926. godine nastavlja radove na unutarnjem uređenju crkve. Hribar je izradio nekoliko idejnih skica slijedeći nacрте Viktora Kovačića. Glavni oltar crkve sv. Blaža postavljen je za Božić 1932.

Umjetnički odbor, u kojem su bili kipar Ivo Kerdić, slikar Ljubo Babić, dr. Dragutin Kniewald i arhitekt Stjepan Hribar, 1938. godine pokrenuo je akciju za izradbu pokrajnjih oltara Majke Božje "Imakulate" i Presvetog Srca Isusovog. Nacрте za oltare napravio je Stjepan Hribar, a za mozaike Ljubo Babić. Reljefe Imakulate i Presvetog Srca Isusovog izradio je kipar Ivo Kerdić. Oltar Blažene Djevice Marije dovršen je 1942. godine, a 1943. postavljen je oltar Presvetog Srca Isusovog.

Godine 1995. raspisan je natječaj za idejno rješenje uređenja unutrašnjosti crkve sv. Blaža na kojem nije dodijeljena prva nagrada, već su većinom glasova ocjenjivačkog suda dodijeljene tri jednakovrijedne nagrade timovima arhitekata: Andreju Uchytilu i Renati Waldagoni, Ivanu Crnkoviću i Marku Piljeku te Nenadu Fabijaniću sa suradnicima.

Arhitekt Željko Kovačić prve planove za uređenje crkve sv. Blaža izradio je 1983. godine. Sudjelovao je na natječaju 1995. godine, a na poziv tadašnjeg župnika Mije Gorskog 1999. potpisuje ugovor o izradbi nacrtu za uređenje unutrašnjosti crkve. Na poticaj sadašnjeg župnika Zvonimira Sekelja radovi su započeli 2014. godine. Kardinal Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački, novi oltar i svetište posvetio je 1. veljače 2015. godine.

 Vesna VRABEC, culturenet.hr